

**VALSTYBĖS ĮMONĖS IGNALINOS ATOMINĖS ELEKTRINĖS
JUNGTINĖ PROFSĄJUNGŲ ATSTOVYBĖ**

LR Seimo socialinių reikalų ir darbo komitetas

2018-10-19 Nr. 104-09

LR Seimo nariui
A. Dumbravai

Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui
S. Skverneliui

KOPIJA
VĮ IAE generaliniam direktoriui
A. Kamienui

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJOS STRATEGINIO
VEIKLOS PLANO**

2017 m. kovo 13 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 167 buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo planas. Realizuojant anksčiau minėtą Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo planą, 2017 m. gruodžio 21 d. Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymu Nr. 1-329 (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2018 m. kovo 1 d. įsakymo Nr. 1-51 redakcija) buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro valdymo sričių 2018-2020 metų strateginis veiklos planas. Vienas šio plano darbų (*plano 3 darbas*) – **Saugus ir efektyvus Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimas ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymas. Tai yra taip pat ir vienas Energetikos ministerijos strateginių tikslų.**

Pažymėtina, kad 2009 m. gruodžio 31 d., sustabdžius antrąjį Ignalinos atominės elektrinės energijos bloką, VĮ Ignalinos AE veikla finansuojama daugiausia ES lėšomis. Europos Komisija nustato išankstines sąlygas, kurias įvykdžius gali būti panaudojamos įmonei skirtos lėšos, ir kontroliuoja jų įvykdymą. Europos Komisija, skirdama finansavimą Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo veikloms, kelia įmonei reikalavimą didinti elektrinės eksploatavimo nutraukimo procesų ir skiriamų lėšų panaudojimo efektyvumą.

Europos Komisija, vykdydama savo įsipareigojimus pagal Stojimo į Europos Sąjungą sutarties protokolą Nr. 4 „Dėl Ignalinos atominės elektrinės Lietuvoje“, iki 2006 m. skyrė 530 mln. eurų. 2007–2013 m. laikotarpiu Ignalinos programai skirta 837 mln. eurų. 2014-2020 metų laikotarpiui Ignalinos programai numatyta 450,8 mln. eurų, iš kurių 2014-2016 m. kasmetiniais Europos Komisijos sprendimais jau skirta 185,6 mln. eurų.

Šiais kasmetiniais sprendimais Europos Komisija patvirtina ir atitinkamų metų Ignalinos programos metines darbo programas.

Iš ES biudžeto skiriamos Ignalinos programos lėšos administruojamos dviem būdais:

1) per Tarptautinį Ignalinos eksploatavimo nutraukimo rėmimo fondą, administruojamą Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko pagal šio fondo taisykles ir banko pirkimo procedūras;

2) per Ignalinos programos administravimo Lietuvoje Programą, *tiesiogiai administruojamą Lietuvos institucijų.*

Energetikos ministerija koordinuoja programos tikslų įgyvendinimą, užtikrina tinkamą programos lėšomis finansuojamų priemonių įgyvendinimo priežiūrą.

Finansų ministerija tikrina teikiamas CPVA mokėjimo paraiškas, atlieka CPVA administruojamų programos lėšų panaudojimo ir CPVA finansinę priežiūrą.

Viešojo įstaiga Centrinė projektų valdymo agentūra atlieka projektų vertinimą, vykdo projektams įgyvendinti reikalingus pirkimus ir (arba) vykdo tokių pirkimų kontrolę, sudaro projektams įgyvendinti reikalingas sutartis, tikrina projektų išlaidų tinkamumą, atlieka tinkamų finansuoti projektų išlaidų apmokėjimą ir programos lėšų panaudojimo kontrolę pagal EK nustatytus reikalavimus ir Lietuvos Respublikos teisės aktus.

Projektų vykdytojai (VĮ Ignalinos atominė elektrinė, VATESI, Aplinkos apsaugos agentūra, savivaldybių administracijos) įgyvendina Ignalinos programos administravimo Lietuvoje programos projektus.

Įgyvendindama Stojimo į ES sutarties protokole Nr. 4 „Dėl Ignalinos atominės elektrinės Lietuvoje“ numatytą įsipareigojimą, energetikos ministerija nustatė **strateginį tikslą – užtikrinti saugų ir sklandų Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo procesą, skaidriai ir efektyviai panaudojant tam skiriamas lėšas**. Šiam strateginiam tikslui įgyvendinti vykdoma Ignalinos programos administravimo Lietuvoje programa.

Pavyzdžiui, Ignalinos Programos administravimui Lietuvoje 2018 m. skirta **68 622 tūkst. eurų** asignavimų (iš jų 60 803 tūkst. eurų – ES lėšos, 6 760 tūkst. eurų – bendrojo finansavimo lėšos, 1 059 tūkst. eurų – valstybės biudžeto lėšos, skirtos apmokėti bendrai finansuojamų iš ES fondų lėšų projektų netinkamam PVM kompensuoti).

Savo ruožtu, VĮ Ignalinos AE veiklos strategija įgyvendinama etapais pagal rengiamus metinius priemonių planus. Energetikos ministerija kasmet tvirtina metinius VĮ Ignalinos AE veiklos strategijos įgyvendinimo rodiklius, tarp kurių yra projektų vykdymo rodikliai, ir konkrečias siektinas ketvirtines tų rodiklių reikšmes.

Realizuojant šį planą buvo numatytas priemonių, mažinančių Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo proceso išlaidas, įgyvendinimas, siekiant efektyviau panaudoti 2014–2020 m. ES numatytą paramą (2020 m. III ketv.). Tarp jų numatytas uždavinys „**mažinti veiklos sąnaudas**“ su siektina rodiklio reikšme „*kasmet iki 2020 m. mažinti poeksploatacinės veiklos sąnaudas 2,5 %*“. Bet nuo 2015 m. minėtas vertinimo kriterijus transformavosi į du:

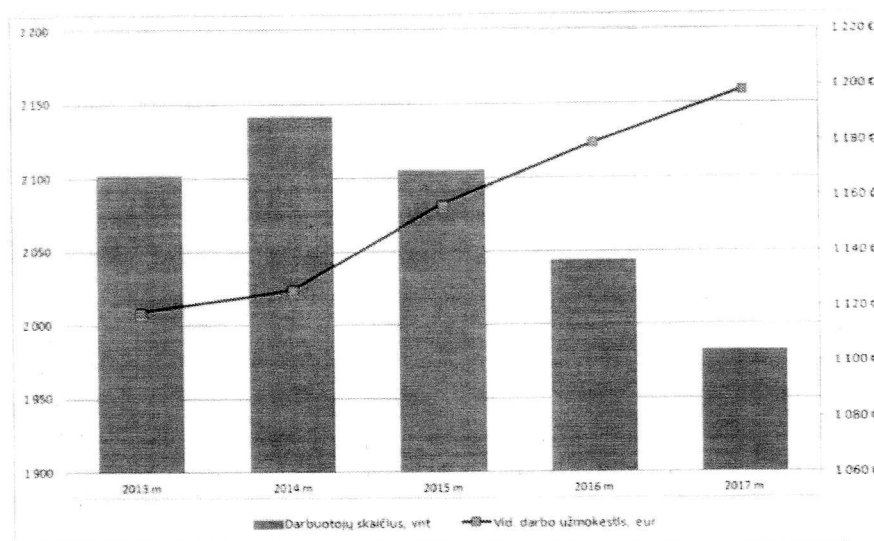
- kasmet mažinti ir iki 2018 metų sumažinti ne mažiau kaip 20 % 2018 m. tvirtinamą IP lėšomis finansuojamą Įmonės darbo užmokesčio fondą lyginant su GENP (galutinis eksploatacijos nutraukimo planas) numatytu 2018 m. Įmonės darbo užmokesčio fondu.

- sumažinti energetinių išteklių sunaudojimą.

Nors uždavinys „**mažinti veiklos sąnaudas**“ yra/turi būti realizuojamas ir per projektų vykdymui skirtą grupę rodiklių, kurie apima pagrindinius projektus ir veiklas ir atspindi kiekvieno projekto vykdymą procentais, laiko panaudojimo efektyvumo rodiklį ir projekto biudžeto panaudojimo efektyvumo rodiklį.

Pagal 2018 m. VĮ Ignalinos AE veiklos strategiją kol kas pasiektas rodiklis turi išsilaikyti iki 2021 m., t. y. 80 % lygyje nuo planuoto pagal GENP. Vadinasi, nuolatinis personalo mažinimas yra ir bus kompensuojamas **Įmonės darbo užmokesčio fondo mažinimu**.

Žemiau pateiktame grafike („VĮ Ignalinos AE 2017 metų veiklos ataskaita“, 2018-02-01 Nr. At-552(1.195)) matyti, kad nuo 2014 metų personalo skaičius mažinamas apie 3-4% per metus, likusi dalis kompensuojama, priimant naujus darbuotojus su minimaliais pagal įmonėje nustatytas bazinio atlyginimo ribas darbo atlyginimais.

Taip pat iš pateikto grafiko matyti, kad nuo 2013 m. vidutinis darbo užmokestis įmonėje padidėjo nuo 1118 eurų iki 1200 eurų, t. y. apie 7,3% per keturių metų laikotarpį. Tuo tarpu pagal statistikos departamento duomenis vidutinis atlyginimas per tą patį laikotarpį augo apie 30 %, t. y. 5-8 % kasmet ir kol kas pagal prognozę augimo tempas nemažės.

Matyti akivaizdus VĮ Ignalinos AE darbuotojų atlyginimo nuvertėjimas Lietuvos darbo rinkos atžvilgiu, o turint omenyje infliaciją (kuri niekaip nekompensuojama pagal galiojančią darbo užmokesčio sistemą VĮ Ignalinos AE) – ir perkamosios gebos atžvilgiu. Tai jokių būdu neprisideda prie strateginio tikslo „**užtikrinti saugų ir sklandų Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo procesą, skaidriai ir efektyviai panaudojant tam skiriamas lėšas**“ ir taip pat neprisideda prie kito Ignalinos programos tikslo „**Sušvelninti neigiamus IAE eksploatavimo**

nutraukimo socialinius ir ekonominius padarinius IAE regionui (Visagino, Ignalinos ir Zarasų miestai)“ siekimo.

Apie šią susiklosčiusią situaciją Europos Parlamento (EP) Pramonės, tyrimų ir energetikos komiteto paskirtoji pranešėja Rebecca Harms savo ataskaitoje (pateiktoje šiais metais Europos parlamentui), su Ignalinos programos pataisymo pasiūlymais taip pat užsiminė:

Amendment:

(11) The decommissioning of the Ignalina nuclear power plant should be carried out with recourse to the best available technical expertise, and with due regard to the nature and technological specifications of the installations to be decommissioned, in order to ensure safety and the highest possible efficiency, thus taking into account international best practices and ensuring competitive salaries for qualified personnel

Justification

One of the challenges faced in Ignalina is that the salaries are often not attractive to specialists who often seek employment elsewhere. This might affect the quality of decommissioning works.

Ataskaitą galima rasti per Energetikos ministerijos svetainėje patalpintą straipsnį: <http://enmin.lrv.lt/lt/naujienos/energetikos-ministras-z-vaiciunas-mums-ypac-svarbu-kad-es-indelis-i-ignalinos-ae-uzdaryma-isliktu-stabilus-ir-adekvatus>

VĮ Ignalinos atominės elektrinės Jungtinei profesinių sąjungų atstovybei kelia pagrįstą nerimą įmonei iškeltas uždavinys dėl darbo užmokesčio fondo sumažinimo, nes:

1. tai užkerta būdus užtikrinti reikiamas kompetencijas, pritraukti ir išsaugoti aukščiausio lygio profesionalus bei patyrusius kompetentingus darbuotojus. O juk veiklos sėkmę lemia žmonės;

2. tai ne tik neprisideda, bet ir daro neigiamą įtaką neigiamoms socialinėms pasekmėms dėl VĮ IAE uždarymo sušvelninimo regione. VĮ IAE regione yra ne tik aukščiausias Lietuvoje bedarbystės lygio rodiklis, kuris tik didėja, bet ir vienas aukščiausių emigracijos lygių.

Atsižvelgdami į tai, kas aukščiau išdėstyta, prašome įvertinti ir išnagrinėti galimybę pakoreguoti ir/ar pakeisti sprendimą dėl Ignalinos programos lėšomis finansuojamo VĮ Ignalinos atominės elektrinės darbo užmokesčio fondo, lyginant su Galutinio Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo plano darbo užmokesčio fondu, sumažinimo 20 proc. iki 2020 m. (III ketv.).

Pagarbiai

VĮ IAE Jungtinės profesinių sąjungų atstovybės
pirmininkas

Vladimir Dranik